Bayerische Staatsbibliothek din München

Dr. Mircea Regneală
Catedra de Ştiinţele Informării şi Documentării,
Facultatea de Litere, Universitatea din Bucureşti
E-mail: regneala@bcub.ro

Dr. Mircea Regneală este profesor la Catedra de Ştiinţele Informării şi Documentării a Facultăţii de Litere de la Universitatea din Bucureşti şi director general al Bibliotecii Centrale Universitare din Bucureşti. Predă cursuri de biblioteconomie generală, legislaţie de bibliotecă, copyright şi documente audiovizuale. Domenii de cercetare: dezvoltarea colecţiilor şi legislaţia de bibliotecă.

Rezumat

Articolul prezintă Biblioteca Bavareză de Stat din München, a doua bibliotecă ca mărime din Germania, înfiinţată în anul 1558. Pe lângă o serie de atribuţii locale, această structură documentară îndeplineşte, împreună cu Deutsche Bibliothek din Frankfurt pe Main şi Staatsbibliothek din Berlin, funcţia de bibliotecă naţională a Germaniei şi se ocupă de digitizarea documentelor de dinainte de 1700. Dintre numeroasele sale departmanete, cel de manuscrise şi carte rară se distinge prin impresionanta sa colecţie de incunabule şi ediţii rare tipărite după 1500.

Cuvinte cheie: *Biblioteca Bavareză de Stat, Departamente de bibliotecă, Digitizare, Carte rară*

Cartea şi biblioteca încep să devină altceva decât acum o jumătate de secol.

La începutul secolului al XXI lea întrega lume trebuie să facă faţă unei noi provocări, cea legată de percepţia actuală despre carte şi bibliotecă. Inovaţiile tehnice de tipul editării electronice şi digitizării sunt avansate, după părerea unanimă a specialiştilor, de importanţă egală cu invenţia tiparului de către Gutemberg. Acest nou climat a impus forme de cooperare dinamice atât pe plan naţional cât şi internaţional. Transformarea bibliotecilor în aşa-numitele biblioteci hibride – termenul e deja consacrat – impun servicii noi şi moderne. Atenţia este îndreptată nu numai asupra

BDD-A27100 © 2007 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.88 (2026-09-14 21:36:34 UTC)

colecţiilor, dar şi asupra satisfacerii cererilor de informare tot mai complexe ale utilizatorilor prin furnizarea de informaţii şi documente direct la locul de muncă al acestora.

Marile biblioteci ale lumii şi-au luat măsuri din vreme pentru a răspunde cerinţelor epocii, revizuindu-şi politica de management şi managementul colecţiilor.

Una din aceste biblioteci este Biblioteca Bavareză de Stat (Bayerische Staatsbibliothek) din München, cea de-a doua bibliotecă ca mărime din Germania cu un personal format din 650 de bibliotecari. Colecţiile bibliotecii cuprind 8,3 milioane de volume, cărţi şi 40.000 titluri de periodice, 88.600 de manuscrise, aproape 20.000 de incunabile, 130.000 de tipărituri din secolul al XVII-lea, 38.000 de unităţi non-carte. Achiziţionează anual, de pe piaţa internă şi externă, 150.000 de titluri de cărţi din domenii variate, de la publicaţii umaniste, sociale şi economice, care predomină, la publicaţii ştiinţifice şi medicale.

Aşadar, avem de-a face cu o bibliotecă de dimensiuni uriaşe. De altfel, împreună cu Deutsche Bibliothek din Frankfurt pe Main şi Staatsbibliothek din Berlin, îndeplineşte funcţia de bibliotecă naţională a Germaniei înfăptuind în comun Biblioteca naţională germană virtuală. În această calitate, se ocupă de digitizarea manuscriselor şi cărţilor vechi tipărite înainte de 1700. Biblioteca a investit până în prezent 20 de milioane de euro în programul de digitizare.

Biblioteca Bavareză de Stat în cooperare cu Cancelaria Bavareză de Stat a organizat în perioada 8–13 mai 2006 la München Congresul „În slujba societăţii informaţiei – Bibliotecile în epoca digitală" pentru managerii de biblioteci din Europa Centrală şi de Est. Au participat reprezentanţi ai bibliotecilor din Bulgaria, Cehia, Croaţia, Polonia, România, Rusia, Serbia, Slovacia, ţări, aflate o jumătate de secol sub dominaţia comunistă cu sisteme şi structuri informaţionale adesea incompatibile cu sistemele occidentale. De aceea, în vederea integrării acestor ţări în circuitul bibliotecar european, se impune revizuirea politicii documentare şi tehnicilor lor de lucru.

Staatsbibliothek a fost înfiinţată ca bibliotecă regală în 1558 de către ducele Albrecht V. În anul 1803, biblioteca şi-a sporit colecţiile cu importante colecţii provenite din Biblioteca Palatină, care a fost transferată de la Mannheim la München şi din fondul de cărţi şi manuscrise provenite din secularizarea averilor mănăstireşti.

Începând din 1663, legea dreptului de autor îi asigură două exemplare din fiecare publicaţie tipărită în Bavaria. Biblioteca are şi rolul de lider naţional în domeniul informaţiei electronice şi digitale.

BDD-A27100 © 2007 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.88 (2026-09-14 21:36:34 UTC)

Bayerische Staatsbibliothek are atribuţii locale şi naţionale. La nivel local oferă literatură ştiinţifică pentru institutele de cercetare şi universităţi. La nivel naţional ca deţinătoare de importante documente de arhivă are un program vast de digitizare în sprijinul comunităţii ştiinţifice germane. Toate aspectele muncii din această bibliotecă îi conferă o dimensiune internaţională. Este implicată, de asemenea, în numeroase proiecte internaţionale şi în parteneriate cu alte biblioteci din lume. 4/5 din totalul achiziţiilor ei curente, de exemplu, vin de pe piaţa externă.

Bayerische Staatsbibliothek are funcţii de:

- bibliotecă universitară de cercetare;
- bibliotecă centrală regională a Bavariei;
- bibliotecă de depozit legal;
- bibliotecă de coordonare a reţelei bibliotecilor bavareze;
- centru metodologic al bibliotecilor bavareze;
- bibliotecă internaţională de cercetare.

Departamente

O mare bibliotecă ca Bayerische Staatsbibliothek, are un catalog online care cuprinde 4.160.000 de înregistrări şi o activitate intensă în numeroase departamente.

Departamentul de manuscrise şi carte rară

Gloria Bibliotecii de Stat din Bavaria este reprezentată de Departamentul de Manuscrise şi Carte Rară, aproape 86.000 de ediţii rare tipărite după 1500 şi după cum menţionăm 19.900 de incunabile deţinând primul loc în lume ca număr de exemplare. Incunabulele de la Bayerische Staatsbibliothek îşi au istoria legată de manuscrisele occidentale. Între lucrările cele mai cunoscute se numără un exemplar din celebra Biblie a lui Gutemberg din 1455, câteva exemplare din Cronica din Nüremberg între care exemplarul personal al autorului ei, Hartmann Schedel. Aici se găseşte cea mai mare colecţie de manuscrise din ţările de limbă germană. Eforturi susţinute au fost făcute şi se fac pentru creşterea calităţii conservării. De remarcat ca în timpul celui de-al doilea război mondial, deşi Münchenul a fost distrus în proporţie de 80%, nici un manuscris nu a fost pierdut.

Ca urmare a transferului Bibliotecii Curţii Regale din Mannheim la München şi secularizarea averilor mănăstirilor şi a episcopiilor la începutul secolului al XIX-lea, Biblioteca Curţii Regale Bavareză a devenit cea mai importantă colecţie de manuscrise din regiunile cu populaţie germană. O bogată colecţie de manuscrise vestice şi orientale datează încă de la înfiinţarea bibliotecii (1558–1571) datorată eforturilor unor eminenţi umanişti.

BDD-A27100 © 2007 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.88 (2026-09-14 21:36:34 UTC)

În colecția de manuscrise moderne, Bayerische Staatsbibliothek păstrează legatele a peste 900 de personalități care au decis să-şi lase cărțile bibliotecii, între acestea se numără şi Richard Strauss care s-a născut în acest oraş. Circa 35.000 de autografe originale se adaugă la aceste colecții.

Bayerische Staatsbibliothek deține şi alte cărți rare, cu ilustrații, gravuri şi legături deosebite.

Biblioteca face eforturi financiare importante să catalogheze şi să păstreze în condiții de umiditate şi temperatură corespunzătoare întregul său tezaur de documente vechi.

Colecțiile de la Bayerische Staatsbibliothek sunt regăsite prin cataloagele sale electronice în funcție 24 ore pe zi. Prin serviciul Subito ele pot fi împrumutate gratuit prin ILL oricărei biblioteci germane prin Rețeaua de Biblioteci Bavareze (Bibliothekserbund Bayern). Cele mai mari cereri provin de la bibliotecile universitare şi se referă cu precădere la articole de revistă. Timpul mediu de servire este între una şi două săptămâni.

Serviciul Subito este un serviciu în cooperare folosit de bibliotecile germane şi austriece.

Subito asigură livrarea cărților şi a articolelor direct la adresa indicată de client la timp şi la un preț fix.

Acest serviciu este disponibil oricărei biblioteci înregistrate în baza webside a Subito. Comanda se face prin mail, fax sau transfer de fişiere. Cărțile sunt expediate prin poştă specificându-se condițiile de conservare. Comenzile pot fi urgente: 72 sau chiar 24 de ore cu prețuri diferențiale.

Muzică – Biblioteca Bavareză se numără printre cele mai importante biblioteci deținătoare de documente muzicale. Primele achiziții datează din secolul al XVI-lea. O parte importantă din colecția de muzică tipărită provine din biblioteca regală şi o alta din biblioteca Capelei bavareze, faimoasă sub Orlando di Lasso. Astăzi departamentul de muzică cuprinde muzică tipărită şi scrisă de mână, documente moderne şi înregistrări de muzică clasică. La acestea se adaugă cărți şi reviste de muzicologie germane şi străine. Deutsche Forschungsgemeinschaft a desemnat Bayerische Staatsbibliothek ca principală germană de achiziție în domeniul muzicologie. Acest departament are săli speciale de lectură şi audiție.

Hărți şi imagini – Este un alt important departament de la Bayerische Staatsbibliothek. Sunt cuprinse aici hărți tipărite după 1500 până în prezent, atlase, publicații referitoare la cartografie, hărți desenate de înaltă calitate artistică şi imagini topografice realizate între secolele al XVI-lea şi al XIX-lea, în total 1,2 milioane de unități.

Arhiva fotografică cuprinde o bogată colecție de portrete, o adevărată fototecă a personalităților germane de la invenția fotografiei până astăzi.

BDD-A27100 © 2007 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.88 (2026-09-14 21:36:34 UTC)

Aici se află arhiva fotografică a lui Heinrich Hoffmann care cuprinde fotografii începând cu Republica de la Weimar, al treilea Reich şi perioada de după al doilea război. Fotografiile se împrumută contracost.

Europa de Est

Una din cele mai importante colecţii de publicaţii de la Bayerische Staatsbibliothek se află în Departamentul Europa de Est. Zona sa de responsabilitate cuprinde Europa de Est şi Centrală, Europa de Sud-Est şi Rusia. Prin Deutsche Forschungsgemeinschaft se achiziţionează publicaţii din întreaga zonă menţionată. Publicaţiile din Rusia, Ucraina, Bulgaria, Belarus, Moldova, Polonia, Cehoslovacia, Iugoslavia, Albania, România sunt achiziţionate şi pentru susţinerea studiilor bizantine. Achiziţiile se fac prin cumpărărare, dar şi prin schimb internaţional de publicaţii. În acest sens, departamentul ţine o strânsă legătură cu bibliotecarii din ţările Europei de Est. O bogată colecţie de lucrări de referinţe sprijină studiile asupra acestor ţări.

Orientul Apropiat şi Mijlociu şi Asia de Est

Colecţia orientală a bibliotecii datează încă de la înfiinţarea sa. Treptat ea a devenit un departament cu publicaţii dintr-o vastă arie care merge din Maroc până în India şi din Sri Lanka până în Mongolia. Acest departament este divizat în 4 secţii: ebraică/idiş, arabă, turcă/persană, Asia de Sud şi Centrală. Între lucrările acestui departament enumerăm o mare colecţie de cărţi tibetane şi mai multe ediţii ale Coranului. Lucrările asupra budismului sunt numeroase şi se bucură de mare interes.

Achiziţiile curente sunt concentrate asupra publicaţiilor din Asia de Est în domeniul ştiinţelor umaniste: artă, arheologie, taoism, lucrări de religie, filosofie, istoria tiparului, ştiinţe indigene, tehnologie şi medicină. Colecţiile de referinţă asupra lucrărilor din Orientul Apropriat şi Mijlociu şi Asia de Est pot fi consultate numai în sălile de lectură ale departamentului, împrumutul fiind interzis. Toate lucrările din colecţia Asiei de Est pot fi căutate prin reţeaua americană RLIN.

Reţeaua de biblioteci bavareză (Bibliotheksverbund Bayern) (BVB)

Serviciul regional

Reţeaua de biblioteci bavareză, este din anul 1999 un departament al Bibliotecii de Stat Bavareze (Bayerische Staatsbibliothek).

Sarcina sa priveşte dezvoltarea, furnizarea şi sprijin în aplicaţiile de software pentru bibliotecile membre precum şi asistenţă în probleme de IT.

BDD-A27100 © 2007 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.88 (2026-09-14 21:36:34 UTC)

În epoca promovării noului şi a creşterii competivităţii, atenţia este îndreptată spre proiectarea şi implementarea soluţiilor inovatoare. Acestea cuprind – bazate pe tradiţia catalogului colectiv - portalul de bibliotecă, Gateway Bayern, software-ul SFX, aplicaţiile ILL, şi baza de date precum colecţia de CD-ROM.

VASCODA este numele portalului pentru resursele de informare cu destinaţie universitară.

Se ştie că cercetarea universitară presupune informaţie de înalt nivel şi din surse sigure.

Vascoda este portalul german de Internet pentru cei care caută informaţie ştiinţifică. El oferă acces direct şi rapid la informaţia de calitate şi în full-text pentru foarte multe discipline. Înainte de orice, Vascoda stabileşte o legătură între cercetare şi accesul direct la documentele full-text.

Căutând informaţia prin Vascoda asupra unui domeniu, găseşti imediat referinţele despre articolele respective. Ele te conduc la full-text care poate fi descărcat sau comandat direct online. Vascoda cuprinde o largă varietate de posibilităţi. În plus faţă de motorul de căutare central, el oferă subiecte speciale în ştiinţă şi tehnologie, medicină şi psihologie, ştiinţe sociale, ştiinţe umaniste etc. O interfaţă dedicată permite şi cercetări interdisciplinare.

Vascoda a fost creat şi dezvoltat de cele mai importante universităţi şi biblioteci universitare de cercetare din Germania.

Digitizarea şi impactul ei asupra manuscriselor şi cărţilor vechi

Digitizarea documentelor a căpătat dimensiune industrială la Deutsche Bibliothek începând cu anul 2005. Ea se bazează pe aparatură specială de tipul scanare şi camere digitale de înaltă tehnologie.

Parte din activitatea de digitizare se bazează pe colecţii secundare de tipul microformatelor, fotografiilor, ediţiilor facsimilate. S-a încercat o îmbunătăţire a calităţii transferului acestora prin reproduceri color. Totodată în vederea respectării condiţiilor de prezervare, digitizarea se face fără utilizarea penelului de sticlă care presează documentul; acesta fiind înlocuit de un suport uşor de poliester care menajează publicaţia. Pentru a nu fi încălcate regulamentele privind prezervarea şi conservarea, activitatea de digitizare se află sub îndrumarea tehnică a Departamentului fotografic.

În vederea prezervării pe termen lung a imaginilor digitale, s-au constituit arhivele digitale înlocuidu-se arhivele de microfilm. Odată cu disponibilizarea înregistrării digitale pe Internet s-au rezolvat şi toate problemele de copyright pe care le presupune această activitate. Digitizarea se face pentru documentul integral şi numai uneori o parte a acestuia ca pentru digitizarea la cerere.

BDD-A27100 © 2007 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.88 (2026-09-14 21:36:34 UTC)

Imaginile digitale ale cărții sunt legate de înregistrarea din catalog a cărții prin sistemul URN/URL. Înregistrarea din catalog este luată din OPAC-ul local şi URN, şi este introdusă în înregistrările din Catalogul Colectiv Național. Înregistrările pentru manuscrise în Catalogul Colectiv Național (şi în localul OPAC) se bazează pe descrierile din catalogul tipărit sau din înregistrarea scrisă de mână în departamentul de manuscrise. Părților digitizate ale unui document original, realizate la cererea utilizatorilor, sunt evidențiate în catalog, la descrierea bibliografică a documentului respectiv, şi oricum le poate vedea. Este remarcabil şi demn de urmat acest program riguros de salvare a tuturor paginilor scanate, la care se pot adăuga altele în timp. De asemenea se foloseşte editorul tablă de materii pentru navigație în cadrul imaginilor digitizate şi/sau informații despre cataloage. Accesul pe Internet este gratuit ca şi descărcarea şi copierea. Proiecte încheiate: digitizarea incunabulelor germane ilustrate din perioada 1501 în 1517.

BDD-A27100 © 2007 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.88 (2026-09-14 21:36:34 UTC)